

Rzutnik B-2 Bajka

AUTOR / WYTWÓRCA

CZAS I MIEJSCE

Czas powstania:
1963

Miejsce powstania:
Łódź, Polska

DANE TECHNICZNE

Wymiary:
wys.: 195 mm, sze.: 105 mm, dł.: 205 mm

Materiał:

Technika:

PRAWA

Właściciel obiektu: Muzeum Inżynierii i
Techniki. Wizerunki cyfrowe i metadane
obektu: domena publiczna. Opis
kontekstowy: licencja CC BY-NC-SA 3.0 PL
(Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne -
Na tych samych warunkach 3.0 Polska).

POZOSTAŁE INFORMACJE

MIM 1345/VI/181

SŁOWA KLUCZOWE

towar luksusowy, rzutniki, przemysł,
propaganda, PRL, prąd, pomoce naukowe,
oświetlenie, odtwarzanie obrazu, ochrona
przeciwpożarowa, obraz, nośnik, kopiowanie,
fotografia, czas wolny, analogowy

Projektor to urządzenie optyczne służące do rzutowania na ekran powiększonych obrazów. Pierwsze znane urządzenie, wyświetlające nieruchomy obraz z lampą oliwną jako źródłem światła, zilustrował w swoim szkicowniku włoski lekarz i inżynier Johannes de Fontana. Ilustrację barwną, która miała zostać wyświetlona, malowano na szkłe. Szkic de Fontany mógł być inspiracją do powstania w XVII wieku tak zwanej laterna magica. Za wynalazcę tego urządzenia uważa się albo Athansiusa Kirchera, który w 1646 roku opisał i zilustrował w swoim dziele Wielka Sztuka Światłocienia urządzenie odbijające w lustrze światło słoneczne na ekran poprzez soczewki, albo Christiaana Huygensa, który w 1659 roku zaprezentował pierwszą działającą latarnię magiczną. Prototyp prezentowanego projektora obrazkowego Bajka powstał w 1953 roku. Za jego konstrukcję odpowiadali Wiktor Bielecki i Tadeusz Zaborowski. Projektor służy do wyświetlania (najczęściej na ścianie lub płótnie) nieruchomych, monochromatycznych lub barwnych przeźroczy z klisz pozytywowych, utrwalonych na taśmie o szerokości 35 mm i wymiarach kadru 18x24 mm. Taśma ze slajdami nie jest cięta na kawałki, tylko stosuje się ją w całości zwiniętą na rolce. Rolkę umieszcza się w maletce, tak aby obrazek lub napis w okienku był odwrócony, a następnie przesuwają ręcznie za pomocą pokrętła. Wyświetlanie obrazu umożliwia specjalnie skonstruowany, optyczny układ projekcyjny, składający się z wklęsłego zwierciadła i żarówki umieszczonej równolegle do kondensora (elementu optycznego służącego do równomiernego oświetlenia taśmy filmowej). Niewłaściwe ustawienie układu skutkuje brakiem ostrości obrazu i barwnymi smugami. Ostrość rzutowanego obrazu reguluje się ręcznie za pomocą obrotowego wkręcanego obiektywu. Projektor Bajka produkowany był od 1953 roku w Łódzkich Zakładach Kinotechnicznych. Obudowy pierwszych egzemplarzy wykonywano z metalu pokrytego emalią, który po roku zastąpiono wypraskami bakelitowymi. Produkcję urządzenia zakończono w latach 60. XX wieku. W latach 70. przedsiębiorstwo przemianowano na Łódzkie Zakłady Kinotechniczne Prexer, należące do Zjednoczenia Przemysłu Zmechanizowanego Sprzętu Domowego Predom. Oprócz projektorów i rzutników wytwarzano tam między innymi kserokopiarki, maszyny do obróbki drewna czy kołowrotki wędkarskie. Łódzkie Zakłady Kinotechniczne zakończyły produkcję na początku lat 90. XX wieku. Diaskopy, dzięki swojemu szerokiemu zastosowaniu, cieszyły się dużą popularnością. Wykorzystywane były w celach edukacyjnych w przedszkolach i szkołach, a także w domowym zaciszu do oglądania zilustrowanych na przeźroczach historii obrazkowych. W latach 90. XX wieku rzutniki zostały wyparte przez nowsze technologie umożliwiające wyświetlanie obrazów ruchomych. Opracowanie: Beata Krzaczyńska, Piotr Turowski